

TÜRKİYE DENETİM STANDARTLARI

FAİZSİZ FİNANS DENETİM STANDARDI 6

FIKHÎ DENETİM

(FAİZSİZ FİNANS KURULUŞLARININ FIKHÎ İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK SAĞLAMASINA YÖNELİK GÜVENCE DENETİMİ)

FAİZSİZ FİNANS DENETİM STANDARDI 6
FIKHÎ DENETİM
(FAİZSİZ FİNANS KURULUŞLARININ FIKHÎ İLKE VE KURALLARA
UYGUNLUK SAĞLAMASINA YÖNELİK GÜVENCE DENETİMİ)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Önsöz	Ö1-Ö4
Giriş	G1-G3
Standardın Amacı.....	1
Standardın Diğer Mesleki Standartlarla İlişkisi.....	2-3
Standardın Kapsamı.....	4
Denetim Türleri ve Amaçları.....	5-7
Tanımlar.....	8
Uyum Hükümleri.....	9-11
Faizsiz Finans Danışmanı/yla/Danışmanlarıyla İletişim.....	12
Dayanak Denetim Konusu ve Kısıtlar.....	13-18
Temel Prosedürler.....	19-34
Belgelendirme ve Arşivleme.....	35-37
Fikhî Denetçi Raporunun Hazırlanması.....	38-42
Uygulama Rehberi.....	43
Yürürlük Tarihi.....	44
Ek (A): Fikhî Denetim Raporu Örneği- Doğrudan Fikhî Denetim	
Ek (B1): Fikhî Denetim Raporu Örneği- Fikhî Doğrulama Denetimi ve Fikhî İlke ve Kurallara Uygunluk Sağlanmasına İlişkin Yönetim Raporu Örneği	
Ek(B2): Yönetimin Fikhî İlke ve Kurallara Uygunluk Beyanı	
Ek (C): Uzun Rapor- Önerilen Unsurlar	

Faizsiz Finans Denetim Standardı (FFDS) 6 “Fıkhî Denetim (Faizsiz Finans Kuruluşlarının Fıkhî İlke ve Kurallara Uygunluk Sağlamasına Yönelik Güvence Denetimi)” 1-44 üncü paragraflar arasında yer almaktadır. Bu standart, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Kurum) tarafından yayımlanan Güvence Denetimi Standardı (GDS) 3000 “Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri”yle ve -uygulanabilir olması hâlinde- Kurum tarafından yayımlanan diğer Faizsiz Finans Denetim Standartlarıyla birlikte değerlendirilir.

Fıkhî Denetim

(Faizsiz Finans Kuruluşlarının Fıkhî İlke ve Kurallara Uygunluk Sağlamasına Yönelik Güvence Denetimi)

Önsöz

- Ö1 Fıkhî yönetim, hesap verebilirliği ve şeffaflığı teşvik ettiği ve kamu güvenini kazanmaya yardımcı olduğu için, Faizsiz Finans Kuruluşlarının (FFK) yönetim çerçevesinin önemli bir unsurudur. Uygun bir yönetim yapısının oluşturulması, FFK'ların genel sağlamlığı için hayati öneme sahiptir ve güçlü bir Fıkhî yönetim temeli oluşturmak her FFK'nın hedefidir.
- Ö2 Fıkhî denetim, Fıkhî yönetim çerçevesinin kilit bir parçasıdır. Söz konusu denetim, FFK bünyesinde Fıkhî hükümlere uygunluk sağlanmasının incelenmesi ve güvence verilmesini amaçlayan bağımsız bir denetim işidir. Bağımsız ve kapsamlı bir Fıkhî denetim, FFK'ların dürüstlüğü, itibarını ve sürdürülebilirliğini korumak açısından gereklidir.
- Ö3 Bu standart, doğrudan Fıkhî denetim ve Fıkhî doğrulama denetiminin gerçekleştirilmesi için kriterler oluşturmayı ve bu denetimlerle ilgili denetim konuları ile denetime konu bilgileri belirlemeyi amaçlar. Bu standart ayrıca bir Fıkhî denetime ilişkin raporlama yapmaya dair rehberlik sağlamanın yanı sıra Fıkhî denetimle ilgili temel prosedürler ile önemli hususlar hakkında özet bir rehberlik sağlar.
- Ö4 Fıkhî denetimin kendine has yapısından dolayı, dünyanın her yerinden Fıkhî denetçilerin genel yaklaşımlarını ve hizmet kalitelerini standart hale getirmek için GDS 3000'i tamamlayıcı nitelikte bu standart oluşturulmuştur.

Giriş

Genel bakış

- G1 Bu standart, bir FFK'nın "Fıkhî ilke ve kurallara" uygunluk sağlamasına yönelik gerçekleştirilen bir güvence denetiminde (Fıkhî denetim) geçerli ilkeleri ortaya koymayı amaçlar.
- G2 Bu standart, tüm FFK'ların yılda en az bir kez, standardın hükümlerine uygun olarak, Fıkhî denetimden geçmesini teşvik eder.

Standardın oluşturulma sebepleri

- G3 Faizsiz finans sektörünün gelişmesiyle birlikte, niteliksel gelişmeleri ve uyumlaşmayı temin etmek ve bunun sonucunda sektöre yönelik kamuoyunun güvenini artırmak için Fıkhî denetimi de içeren etkin yönetim araçlarının uygulanması tercih edilmektedir. Fıkhî denetim, giderek tüm dünyada FFK'ların Fıkhî yönetim çerçevesinin daha önemli bir unsuru haline gelmektedir. Bu sebeple Fıkhî denetim uygulamalarının standartlaştırılması ve bunların uluslararası en iyi uygulamalarla uyumlu hale getirilmesi zorunluluğu doğmuştur.

Standardın Amacı

1. Bu standardın amacı, bir FFK'nın “*Fıkhî ilke ve kurallara*” uygunluk sağlamasına yönelik gerçekleştirilen bir güvence denetimi (bu standartta Fıkhî denetim olarak ifade edilecektir) için rehberlik sağlamaktır.

Bu FFDS’de, aynı numaralı paragraflarda, T kodlu paragraflar (örneğin 8(ç) ve 8(çT)) ülkemizde geçerli olan uygulamayı (Türkiye uygulamasını) göstermekte olup Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Kurum) tarafından getirilen ilâve yükümlülükleri belirtmektedir. Söz konusu ilâve yükümlülükler, aynı numaralı paragrafta belirtilen alternatifleri azaltabilir, uygulama kapsamını genişletebilir veya denetçinin ilâve çalışma ile raporlama yapmasını gerektirebilir. T kodlu olmayan aynı numaralı paragraflar, Faizsiz Finans Denetim Standartlarının çevirisi olup denetçilerin uluslararası uygulamaya ilişkin farkındalıklarını korumak amacıyla aynen bırakılmıştır.

Standardın Diğer Mesleki Standartlarla İlişkisi

2. Bu FFDS, Güvence Denetimi Standardı (GDS) 3000 “Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri” ile birlikte değerlendirilmelidir¹.
3. GDS 3000’in hükümleri, Fıkhî hükümlere veya bu standardın kendine özgü olan hükümlerine aykırı olmadığı veya bunlarla tutarsız olmadığı sürece, bu standart kapsamında yürütülebilecek Fıkhî denetimlerde geçerlidir.

Standardın Kapsamı

4. Bu standart, FFK'ların “Fıkhî ilke ve kurallara” uygunluk sağlaması hususunda çeşitli paydaşlara güvence vermek amacıyla Fıkhî denetçi/denetçiler tarafından yürütülen Fıkhî denetimlerde uygulanır.

Denetim Türleri ve Amaçları

Denetim türleri

5. Bir Fıkhî denetim aşağıdaki şekillerde olabilir:
 - (a) Doğrudan Fıkhî denetim, (bu standart tarafından tercih edilen denetim) veya
 - (b) Fıkhî doğrulama denetimi, (ilgili ülkelerdeki düzenleyiciler tarafından zorunlu tutulduğu ve FFK yönetiminin “*Fıkhî ilke ve kurallara*” uygunluk sağlanmasına yönelik beyanda bulunmasının gerektiği durumlarda).

Amaçlar

Doğrudan Fıkhî denetim

6. Bu standart kapsamında doğrudan denetim yaparken, Fıkhî denetçinin amaçları aşağıda yer almaktadır:
 - (a) FFK'nın, denetim dönemindeki finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin tüm önemli yönleriyle Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlayıp sağlamadığı

¹ “.”

konusunda uygun kıstaslara (15 inci paragrafta **[15T paragrafı]** belirtilen) dayanılarak makul güvence elde etmek ve

- (b) Fıkhî denetçinin bulgularına uygun olarak 6(a) paragrafında belirtilen konularda raporlama yapmak.

Fıkhî doğrulama denetimi

7. Bu standart kapsamında doğrulama denetimi yaparken, Fıkhî denetçinin amaçları aşağıda yer almaktadır:

- (a) FFK yönetimi tarafından hazırlanan ve yayımlanan denetime konu bilgilerin, diğer bir ifadeyle FFK yönetiminin Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanması konusundaki beyanının, uygun kıstaslara (15 inci paragrafta **[15T paragrafı]** belirtilen) dayanılarak tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun bir biçimde sunulup sunulmadığına dair makul güvence elde etmek ve
- (b) Fıkhî denetçinin bulgularına uygun olarak 7(a) paragrafında belirtilen konularda raporlama yapmak.

Tanımlar

8. Bu standartta tanımlanmayan tüm terim ve ifadeler, GDS 3000'de belirtilen anlamlara sahip olduğu kabul edilecektir. Aşağıda belirtilen terimler, karşılıklarında belirtilen anlamlarıyla kullanılmıştır:

- (a) Fıkhî Doğrulama Denetimi: Fıkhî denetçinin, FFK yönetimi tarafından sunulan “Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk beyanı” hakkında rapor hazırladığı bir Fıkhî denetim türüdür.
- (b) Doğrudan Fıkhî Denetim: Denetim konusunun ilgili kıstaslara -diğer bir ifadeyle FFK'nın belirli bir dönemde finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin (Bkz.: 15 inci paragraf **[15T paragrafı]**) geçerli Fıkhî ilke ve kurallara- uygunluk sağlaması konusunda (Bkz.: 13 üncü paragraf) Fıkhî denetçi tarafından doğrudan raporlama yapılmasını içeren bir Fıkhî denetim türüdür.
- (c) Fıkhî denetim: Belirli set Fıkhî ilke ve kuralların oluşturduğu kıstaslara (Bkz.: 15 inci paragraf **[15T paragrafı]**) dayanılarak, FFK'nın belirli bir dönemde finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin geçerli olan Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlaması konusunda (Bkz.: 13 üncü paragraf), makul güvence elde etmek amacıyla gerçekleştirilen bir güvence işidir.
- (ç) Fıkhî denetçi: İlgili “Fıkhî ilke ve kurallar” ve denetimle ilgili mesleki bilgi ve yetkinliğe sahip, ilgili düzenleyici kurum (Merkezi Danışma Kurulu) tarafından denetçi olarak görevlendirilmesi (seçilmesi) için belirtilen Fıkhî denetçi kıstaslarını tam olarak ve gerektiği gibi taşıyan ve FFK'nın talebiyle FFK'nın “Fıkhî ilke ve kurallara” uygunluğuna ilişkin bağımsız güvence raporu sunan bir kuruluştur. FFK'nın finansal tablolarının denetimini yürüten bağımsız denetçi, bu FFK'nın Fıkhî denetçisi olarak da görevlendirilebilir (seçilebilir).
- (çT) **Fıkhî denetçi: İlgili “Fıkhî ilke ve kurallar” ve denetimle ilgili mesleki bilgi ve yetkinliğe sahip, Kurum tarafından denetçi olarak görevlendirilmesi (seçilmesi) için belirtilen Fıkhî denetçi kıstaslarını tam olarak ve gerektiği gibi taşıyan ve FFK'nın talebiyle FFK'nın “Fıkhî ilke ve kurallara” uygunluğuna ilişkin bağımsız güvence**

raporu sunan bir bağımsız denetim kuruluşudur. FFK'nın finansal tablolarının denetimini yürüten bağımsız denetçi, bu FFK'nın Fıkhî denetçisi olarak da görevlendirilebilir (seçilebilir).

- (d) Fıkhî iç inceleme/denetim fonksiyonu: Temel amacı, FFK yönetiminin “Fıkhî ilke ve kurallar”ın uygulanması ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmesini sağlamak olan bir FFK yönetim fonksiyonudur².
- (e) Fıkhî iç inceleme yapan kişi/denetçi: Fıkhî iç inceleme/denetim fonksiyonunun faaliyetlerini yerine getiren kişidir.
- (f) Faizsiz Finans Kuruluşları (FFK): “Fıkhî ilke ve kurallara uygun şekilde” bankacılık, sigorta/Tekâful, sermaye piyasaları ve benzer faaliyetleri yerine getiren; geleneksel finans kuruluşlarının “Fıkhî ilke ve kurallara uygun” şekilde ürünler ve hizmetler sunan ayrı şube, birim ve faizsiz pencere işlemlerini de içeren finansal kuruluşlardır.

Uyum Hükümleri

Bu standarda uyum

- 9. Fıkhî denetçi, bu standardın tüm hükümlerine uymadığı sürece bu standarda uyduğunu belirtebilir.

Etik hükümler

- 10. Fıkhî denetçi, Kurum tarafından yayımlanan “Faizsiz Finans Kuruluşlarının Bağımsız Denetimini Yürüten Denetçiler İçin Etik Kurallar”ın yanı sıra -uygun hâllerde- ilgili diğer etik kuralların hükümlerine uyar.

Kalite kontrol

- 11. Kurum tarafından yayımlanan Kalite Kontrol Standardı (KKS) 1 “Finansal Tabloların Bağımsız Denetim ve Sınırlı Bağımsız Denetimleri İle Diğer Güvence Denetimleri ve İlgili Hizmetleri Yürüten Bağımsız Denetim Kuruluşları ve Bağımsız Denetçiler İçin Kalite Kontrol” gibi kalite kontrole ilişkin diğer mesleki yükümlülüklerin yanında Fıkhî denetçi, görevini profesyonel bir biçimde gerçekleştirmek için kaynak ve bilgi bakımından kıstasların gerektirdiği uygun kabiliyetlere sahip olmalıdır. Bu, denetim boyunca Fıkhî uzman/uzmanların da aktif katılımını gerektirir.

Faizsiz Finans Danışmanı/Danışmanlarıyla İletişim

- 12. Fıkhî denetçi, FFK'nın faizsiz finans danışmanı/danışmanları tarafından yapılan gözlemler dâhil fetva, karar ve belirli görüşleri talep etme ve söz konusu danışmanla/danışmanlarla iletişim ve etkileşim kurma ihtiyacı duyabilir. FFK'nın faizsiz finans danışma komitesi veya bu komitenin üyeleri söz konusu amaçlara uygun kişi/kişilerdir.

² Bkz.: İslami Finans Kuruluşları Muhasebe ve Denetim Kuruluşu (AAOIFI) tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Yönetişim Standardı (FFYS) 3. Bu fonksiyon, bazı ülkelerde ilgili yönetim çerçeveleri uyarınca “Fıkhî iç denetim” olarak da adlandırılır. Fıkhî iç inceleme, Fıkhî hükümlere uygunluk fonksiyonu (bazı ülkelerde Fıkhî inceleme olarak ifade edilir) ile karıştırılmamalıdır, çünkü uygunluk fonksiyonu bir yönetim fonksiyonudur ve yönetimden bağımsız değildir.

Dayanak Denetim Konusu ve Kıstaslar

Dayanak denetim konusu

13. Doğrudan Fıkhî denetimin dayanak denetim konusu, FFK'nın belirli bir dönemdeki finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin “Fıkhî ilke ve kurallara” uygunluğunun değerlendirilmesini kapsar.
14. Fıkhî doğrulama denetiminde denetime konu bilgi; FFK yönetimi tarafından gerektiği gibi onaylanan ve yayımlanan, FFK'nın belirli bir dönemdeki “finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk beyanı”dır.

Kıstaslar

15. Denetime konu bilgiye ilişkin Fıkhî denetim değerlendirme kıstasları, uygun olduğu ölçüde aşağıdaki hiyerarşide tanımlanan “Fıkhî ilke ve kuralları” içerir (Bkz.: 13 üncü paragraf):
 - (a) AAOIFI tarafından yayımlanan Fıkhî standartlar,
 - (b) İlgili ülkelerdeki düzenleyici kurumlar tarafından yayımlanan (Fıkhî hüküm içeren) düzenlemeler,
 - (c) İlgili ülkelerdeki Merkezi Faizsiz Finans Danışma Kurulu kararları,
 - (ç) Kurum tarafından yayımlanan (Fıkhî hüküm içeren) faizsiz finans muhasebe standartları hükümleri ve
 - (d) FFK'nın faizsiz finans danışma komitesi tarafından verilen onaylar ve alınan kararlar.

[Açıklama: uygunluk, denetim veya derecelendirme uygulamaları esnasında, yukarıdaki (a) veya (d) paragraflarına ilişkin yorumlarla ilgili anlam belirsizliği olması durumunda, faizsiz finans danışma komitesinin açıklamaları geçerlidir.]

- 15T. Denetime konu bilgiye ilişkin Fıkhî denetim değerlendirme kıstasları, uygun olduğu ölçüde aşağıda örnek olarak verilen “Fıkhî ilke ve kuralları” içerir (Bkz.: 13 üncü paragraf):**
 - (a) AAOIFI tarafından yayımlanan Fıkhî standartlar,**
 - (b) İlgili ülkelerdeki düzenleyici kurumlar tarafından yayımlanan (Fıkhî hüküm içeren) düzenlemeler,**
 - (c) İlgili ülkelerdeki Merkezi Faizsiz Finans Danışma Kurulu kararları,**
 - (ç) Kurum tarafından yayımlanan (Fıkhî hüküm içeren) faizsiz finans muhasebe standartları hükümleri ve**
 - (d) FFK'nın faizsiz finans danışma komitesi tarafından verilen onaylar ve alınan kararlar.**

Fıkhî denetim değerlendirme kıstaslarının hangi “Fıkhî ilke ve kuralları” içerdiği ve bunlar arasındaki hiyerarşik sıralama; doğrudan Fıkhî denetimde Fıkhî denetçi raporunda, Fıkhî doğrulama denetiminde yönetimin uygunluk beyanında ve Fıkhî denetçi raporunda açıklanır.

Fıkhî doğrulama denetimi

16. Fıkhî doğrulama denetiminin söz konusu olması durumunda yönetim, kıstaslar (Bkz.: 15 inci paragraf [**15T paragrafı**]) uygulanmak suretiyle dayanak denetim konusunu (Bkz.: 13 üncü paragraf) değerlendirir ve “Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk beyanı” isminde bir beyan (örnek beyan için Bkz.: Ek B2) hazırlar. Fıkhî denetçi; FFK yönetimi tarafından hazırlanan denetime konu bilgilerin (diğer bir ifadeyle Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk beyanının), dayanak denetim konusu (diğer bir ifadeyle Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanması) bağlamında FFK'nın beyan edilen durumunu tüm önemli yönleriyle (diğer bir ifadeyle herhangi önemli yanlışlık ve/veya eksiklik içermeksizin) gerçeğe uygun bir biçimde sunup sunmadığını raporlar.

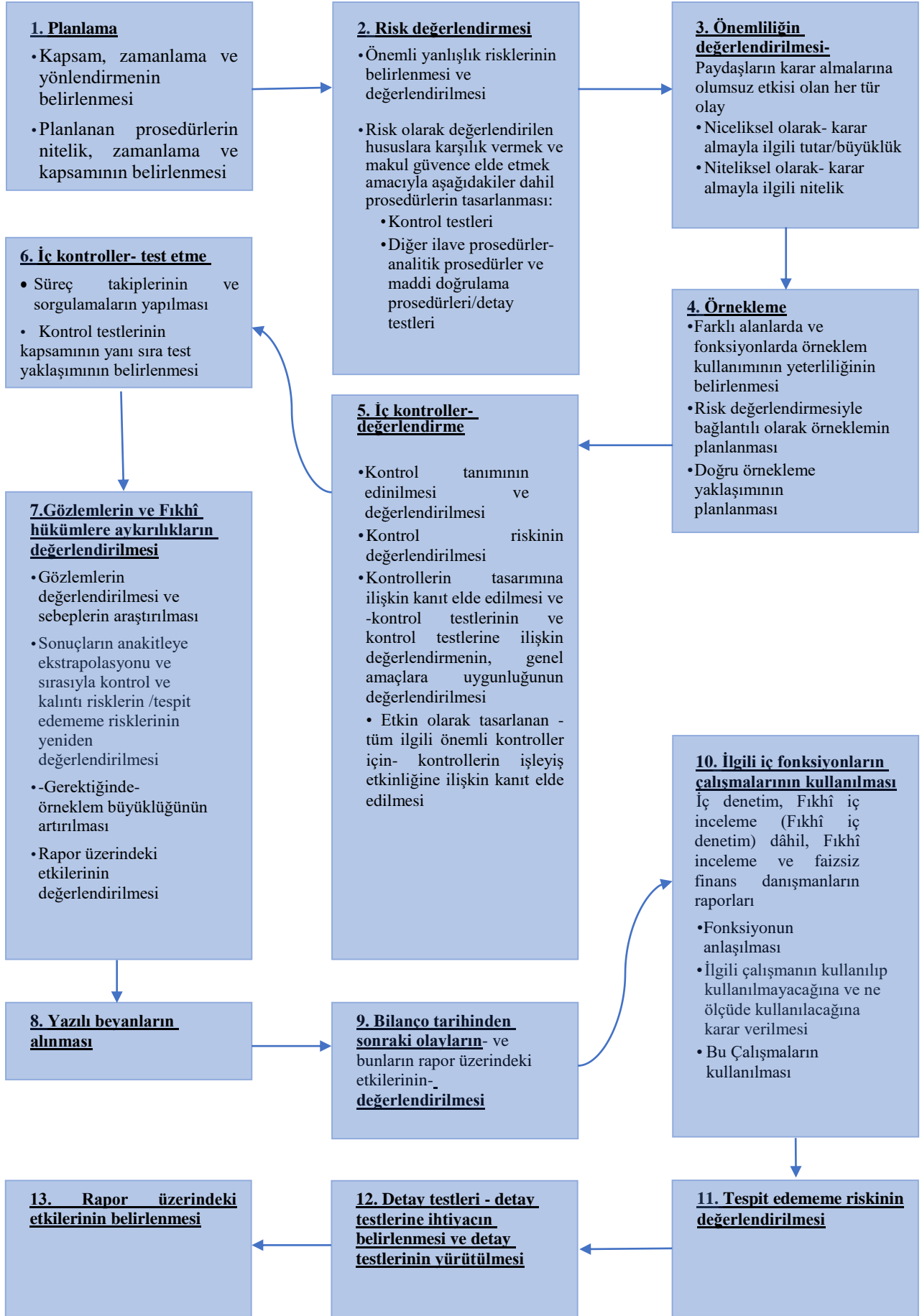
Kıstasların uygunluğunun değerlendirilmesi

17. Fıkhî denetçi, FFK'ya ilişkin kıstasların uygunluğunu değerlendirir ve bunlara ilişkin ayrıntılı hükümleri belgelendirir. Yukarıda belirtilen mevcut kıstaslarda FFK'nın fonksiyon ve ürünlerine ilişkin özel herhangi bir hususun bulunmaması durumunda, Fıkhî denetçi FFK'nın faizsiz finans danışmanı/danışmanlarıyla iletişim kurar ve dolayısıyla kıstaslara ilişkin detayları belirler.
18. Kıstasların uygunluğuna ilişkin bir sonuca ulaşamadığı durumlarda Fıkhî denetçi, denetimden çekilir veya görüş vermekten kaçınır.

Temel Prosedürler

Fıkhî denetim süreç akışı

19. Aşağıdaki şema, bir Fıkhî denetim yürüten Fıkhî denetçinin uygulayacağı temel prosedürleri özetlemektedir.

Önemli hususlar

20. Yukarıdaki şema, GDS 3000'in temel hükümleri ve 21-34 üncü paragraflarda belirtilen önemli hususlarla birlikte değerlendirilir.

Önemlilik

21. Genelde, herhangi bir güvence denetiminde önemlilik hususu, dayanak denetim konusu, diğer bir ifadeyle “*Fıkhî ilke ve kurallar*”a uygunluk sağlanması açısından paydaşların vereceği kararlar üzerinde olumsuz etki edebilen niceliksel ya da niteliksel olarak konunun ciddiyetini ifade eder. Fıkhî denetim bağlamında söz konusu iş planlanırken, yürütülürken ve buna ilişkin raporlama yapılırken göz önünde bulundurulması gereken önemlilik hususuyla ilgili bazı özellikli durumlar bulunmaktadır.
22. Önemliliğe ilişkin örnekler; karar verme ile ilgili miktar, kabul edilebilir tutar ile gözlemlenen sapma oranı (nicel hususlar), gözlemlenen sapmaların niteliği ve nedeni açısından önemliliğe ilişkin hususları içerir. Buna karşın bu oran ve değerlerin, finansal tabloların denetimindeki değer ve oranlardan farklı olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır; çünkü paydaşların karar alma yöntemleri ve kabul edilebilir sınırları finansal performans açısından zaman zaman farklılık gösterebilecektir.

İç kontroller (yönetişim çerçevesi dâhil): genel amaç ve sınırlama

23. Bir Fıkhî denetim, FFK'ların “*Fıkhî ilke ve kurallara*” uygunluğu konusunda makul güvence sağlamaya yönelik bir iş niteliğindedir. Buna göre bir denetimi planlarken ve yürütürken, Fıkhî denetçi “*Fıkhî ilke ve kurallar*”a ilişkin önemli aykırılık risklerinin değerlendirilmesi dâhil mesleki muhakemesine bağlı olarak denetimde seçilen yeterli prosedürleri uygular. Fıkhî denetçi bu risk değerlendirmelerini yaparken, içinde bulunulan şartlara uygun prosedürleri tasarlamak için “*Fıkhî ilke ve kurallara*” uygunluğa ilişkin olarak FFK'daki iç kontrolü de (yönetişim çerçevesi dâhil) dikkate alır ve test eder. Ancak bunlar, bu tür kontrollerin etkinliğine yönelik olarak bir görüş bildirme amacıyla yapılmaz. Fıkhî denetçinin iç kontrole ilişkin yorumları, hazırlayacağı uzun rapora (Bkz.: 40 ıncı paragraf) dahil edilir.

Örnekleme

24. Fıkhî denetçi uygulaması gereken örneklemin kullanımını, türünü ve yeterliğini belirler. Bu belirleme, Fıkhî hükümlere aykırılıkla ilgili yapısal ve kontrol risklerini içeren temel risk değerlendirmesi ve özellikle niteliksel önemlilikle ilgili olanlar dâhil önemlilik hususuna dayandırılmalıdır. Örneklem uygulamasının gerekliliği belirlendikten sonra; örneklemin her bir alan/fonksiyona uygulanmasının uygunluğu ve örneklemin seçileceği anakitlenin özellikleri ve ilgili kontroller gibi önemli etkenler de dikkate alınır. Bu tür bir uygunluk ve ilgili örneklemin büyüklüğü, yukarıda belirtilen Fıkhî hükümlere aykırılık risklerine (yapısal risk ve kontrol riski ile detay testlerinin yapılması durumunda karma risk) ve önemlilik hususlarına karşılık verecektir.
25. Fıkhî denetçi örneklem büyüklüğünü belirlemek için Fıkhî hükümlere aykırılık riskiyle ilgili istatistiki yaklaşımları uygular ve muhakemede bulunur. Örneklem seçimi istatistiki tekniklere dayanır ve Fıkhî hükümlere aykırılık örneklerinin tespit edilmesi durumunda, örneklem büyüklükleri yeterli olacak şekilde arttırılır. Niteliksel önemlilik söz konusu olduğunda -bir başka ifadeyle Fıkhî hükümlere aykırılık risklerine daha

duyarlı olan durumlarda- örneklem seçimi, anakitledeki her bir kalemin niteliksel hususlarını dikkate alır.

Yazılı beyanlar

26. Yönetim tarafından sunulan yazılı beyanlar, yönetimin Fıkhî hükümlere uygunluk ve vekillik/temsil sorumluluklarının yanı sıra ürün belgelendirme ve süreç akışlarına yönelik iç kontrol ve yönetim sisteminin yeterliliğine yönelik yönetimin teyidinde özel bir vurgu yapar. Bu beyanlar ayrıca, Fıkhî denetçiye sağlanan tüm bilgilerin tamlığı, ihtiyaca uygunluğu ve denetçinin bunlara erişimine vurgu yapar. Bunlar ayrıca, özellikle ürün onayları ve ilgili süreç akışlarına ilişkin kontrollerin tasarımı veya uygulanmasında, bilinen tüm eksikliklerin yanı sıra, kıstaslar ve mevzuatı dikkate alarak “Fıkhî ilke ve kurallara” ilişkin tüm aykırılıkların açıklandığının teyidini de içerir.
27. Yazılı beyanların tarihi, Fıkhî denetçinin rapor tarihinden sonra olamaz; ancak bu tarihe mümkün olan en yakın tarihtir. FFK'nın Fıkhî denetimin kapsadığı dönemden sonraki dönemde gerçekleşen tüm önemli olaylar yazılı beyanlara dâhil edilir.
28. Bir Fıkhî doğrulama denetimi söz konusu olması durumunda, temel yazılı beyan, FFK yönetimi tarafından hazırlanan denetime konu bilgi hakkındaki diğer bir ifadeyle Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanması konusundaki beyandır (Bkz.: Ek B2). Ancak, mesleki yükümlülükler doğrultusunda ilave yazılı beyanlar alınabilir.
29. Doğrudan Fıkhî denetim söz konusu olması durumunda, Fıkhî doğrulama denetiminde geçerli olan Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk beyanı örneğinde (Bkz.: Ek B2) yer alan hususların, yazılı beyanlara dahil edilmesi değerlendirilebilir.
30. FFK'nın talep edilen yazılı beyanlardan bir veya daha fazlasını vermeyi reddetmesi durumunda, Fıkhî denetçi görüş vermekten kaçınır.

Fıkhî iç inceleme (Fıkhî iç denetim)/Fıkhî inceleme çalışmasının ve Fıkhî danışman/danışmanlar raporunun kullanılması

31. Fıkhî denetçi; Fıkhî iç inceleme (Fıkhî iç denetim) ve Fıkhî inceleme dâhil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere Fıkhî iç fonksiyonların bulunup bulunmadığını ve faizsiz finans danışmanlarının raporu ile bunların bağımsızlığı ve güvenilirliğini değerlendirir. Bu tür bir çalışmanın kullanılabilirliğini değerlendirmede birincil kriter, söz konusu çalışmanın yönetimden ne derecede bağımsız olduğudur. Aynı sebepten dolayı, örneğin Fıkhî hükümlere uyum birimi (veya fonksiyonu) gibi faizsiz finansla ilgili yönetim fonksiyonları, bu amaçla değerlendirilmeyecektir. Bu fonksiyonların çalışmaları etkin bir iç kontrolün parçası olarak değerlendirilebilir; ancak Fıkhî denetçinin çalışmasının bir kısmının yerine geçecek şekilde kullanılamaz.
32. Fıkhî denetçi; yönetimden bağımsız ve güvenilir olduğunu tespit ettiği tüm ilgili, bağımsız ve güvenilir fonksiyonların çalışmalarının kullanılabilirliğini değerlendirir ve bundan dolayı söz konusu fonksiyonların denetimin kapsadığı dönemde (veya bu döneme ilişkin) yayımlanan raporlarını temin eder ve inceler. Fıkhî denetçi gerektiğinde, ulaşılan sonuçları destekleyen raporlara ilave olarak bunların çalışma kağıtlarını incelemeyi değerlendirir.
33. Fıkhî denetçi, söz konusu rapor/raporların aşağıdakiler üzerindeki etkisini belirler:
 - (a) Fıkhî denetime yönelik yürütülen çalışmanın niteliği, zamanlaması ve kapsamı ile

(b) Fıkhî denetim raporu.

Tespit edememe riski ve detay testi

34. Fıkhî denetçi, Fıkhî denetimin farklı aşamalarında uygulanan prosedürlerle yeterince ele alınmayan tespit edememe riskini değerlendirir ve daha fazla kanıt elde etmeyi ve analitik ve ayrıntılı doğrulama dâhil detay testlerini uygulamayı mütalaa eder. Bu prosedürler, Fıkhî denetçinin bu standarda uygun olarak makul bir güvence vermesini sağlayacak düzeyde yürütülür. Bu prosedürler; ihtiyaç duyulduğunda daha fazla veri ve kanıt elde edilmesi, aynı işlemlerin doğrulanması ve ilave prosedürlerin uygulanması (örneğin, fiziki teftiş işlemlerinin ve teyitlerin yapılması) gibi, işlemlerin ayrıntılı doğrulanmasını içerir. Bunlar ayrıca, hesaplamaların ve nicel verilerin (örneğin, yatırım hesap sahiplerine kâr ve zarar dağıtım durumu) yeniden hesaplanması ve analitik incelemelerini de içerebilir. Fıkhî denetçi; söz konusu riski kabul edilebilir düşük bir seviyeye indiremediği durumlarda, Fıkhî denetim raporuna olan etkisini değerlendirir.

Belgelendirme ve Arşivleme

35. Fıkhî denetim çalışmalarının ve ilgili kanıtların belgelendirilmesi, uluslararası en iyi uygulamalara uygun olarak yapılır. Burada önemli olan husus, belgelendirmenin; tecrübeli bir Fıkhî denetçinin (veya güvence denetimi yapan tecrübeli bir denetçinin), dayanak denetim konusu ve kıstasları dikkate alarak uygulanan prosedürleri, yapılan çıkarımları ve ulaşılan sonuçları anlamasını sağlayacak şekilde yeterli (niceliksel) ve uygun (niteliksel) olmasıdır. Belgelendirme, yapılan mesleki muhakemelerin yeterliğini destekler.

36. Gözlemlere ilişkin detaylar, bunların sonuçları ve yönetimin, faizsiz finans danışmanının/danışmanlarının ve diğer tarafların bunlara ilişkin yorumları, bunların Fıkhî denetçi raporuna olan etkileriyle birlikte yeterli düzeyde belgelendirilir. Özellikle 15 inci paragrafta **[15T paragrafı]** belirtilen kıstaslarla karşılaştırıldığında -varsa-farklılıklara ilişkin detaylar, faizsiz finans danışmanının/danışmanlarının görüşleri ve ulaştıkları sonuçlarla birlikte belgelendirilir. Denetim konusuyla ilgili (Fıkhî) uzmanların denetim ekibine dâhil olmasına ilişkin kanıtlar, bu uzmanların uyguladığı prosedürler ve yaptıkları incelemeler ile belirli Fıkhî konularla ilgili görüşleri de uygun şekilde belgelendirilir.

37. Fıkhî denetçi, uluslararası en iyi uygulamalara uygun olarak belgelendirmenin tamamlanması, arşivlenmesi ve arşivlenmeden sonra yapılacak herhangi bir değişikliğe ilişkin tutarlı bir politika geliştirir ve uygular.

Fıkhî Denetçi Raporunun Hazırlanması

Fıkhî denetçi raporunun içeriği

38. Fıkhî denetçi raporu, GDS 3000'e uygun olarak aşağıdaki temel unsurları içerir:

- (a) Bu standarda uygun olacak şekilde bir başlık,
- (b) Muhatap (düzenleyici kurum tarafından aksi zorunlu tutulmadıkça, FFK'nın hissedarları),
- (c) Aşağıdakilerin tanımlanması:
 - (i) Dayanak denetim konusu (Bkz.: 13 üncü paragraf),

- (ii) Dayanak denetim konusunun değerlendirilmesinde kullanılan kıstaslar (Bkz.: 15 inci paragraf [**15T paragrafı**]) ve/veya
- (iii) Denetime konu bilgi (-uygun hâllerde- Fıkhî doğrulama denetimi olması durumunda) (Bkz.: 14 üncü paragraf),
- (ç) FFK'nın (yönetiminin) aşağıdakilerden sorumlu olduğuna ilişkin beyan:
 - (i) Dayanak denetim konusu (FFK'nın “Fıkhî ilke ve kurallara” uygunluk sağlaması) ve/veya
 - (ii) Denetime konu bilginin oluşturulması (-uygun hâllerde- Fıkhî doğrulama denetimi olması durumunda) (Bkz.: Ek B2),
- (d) Denetimin; Fıkhî denetçinin etik hükümlere uymasını ve dayanak denetim konusunun (ve -uygun hâllerde- denetime konu bilginin) kıstaslara göre değerlendirilmesi konusunda makul güvence elde etmesi için prosedürleri planlamasını ve yürütmesini gerektiren GDS 3000 ile bu standarda uygun olarak yürütüldüğüne dair bir beyan.
- (e) Fıkhî denetçi için geçerli olan etik ilkeler (Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Kuruluşlarının Bağımsız Denetimini Yürüten Denetçiler İçin Etik Kurallar) ve kalite kontrol standartlarına ilişkin bir beyan,
- (f) Fıkhî denetçinin makul güvence elde etmek amacıyla uyguladığı prosedürlerin bir özeti ve Fıkhî denetçinin, görüşüne dayanak oluşturmak amacıyla yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edildiğine dair kanaatine ilişkin bir beyan,
- (g) Denetim konusuyla ilgili (Fıkhî) uzmanların denetime dâhil olduğuna ilişkin bir beyan,
- (ğ) Fıkhî denetçinin görüşü, pozitif ifade şekli kullanılarak aşağıdaki şekillerde belirtilir:
 - (i) Doğrudan denetim olması durumunda FFK'nın dayanak denetim konusunu, uygun kıstaslara dayanılarak tüm önemli yönleriyle karşılayıp karşılamadığı veya
 - (ii) Fıkhî doğrulama denetimi olması durumunda- denetime konu bilginin, dayanak denetim konusu bağlamında, FFK'nın beyan edilen durumunu tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun bir biçimde sunup sunmadığı,
- (h) Fıkhî denetçi raporu tarihi (Fıkhî denetçinin, FFK'nın faizsiz finans danışmanının/danışmanlarının raporu dâhil görüşüne dayanak oluşturan yeterli ve uygun denetim kanıtı elde ettiği tarihten önceki bir tarih olamaz),
- (ı) Fıkhî denetçinin adı ve denetim kuruluşunun unvanı -uygun hâllerde sorumlu denetçinin adı- ve Fıkhî denetçinin adresi,
- (i) Üst yönetimden sorumlu olanlar için uzun rapor sunulduğuna ilişkin bir beyan ve
- (j) Fıkhî doğrulama denetimi durumunda- Fıkhî denetçinin görüşünü değiştirmeksizin, denetime konu bilgide yönetim tarafından yeterli biçimde tanımlanmış olan “Fıkhî ilke ve kurallara” ilişkin önemli aykırılık/aykırılıklara yönelik yapılan atıflar.

39. Doğrudan Fıkhî denetimler ve Fıkhî doğrulama denetimleri için Fıkhî denetçi raporu örnekleri, sırasıyla Ek A ve Ek B1'de yer almaktadır.

Uzun rapor

40. Kısa raporun yanı sıra üst yönetimden sorumlu olanlara; öncelikli olarak -özellikle düzeltme, bağış, ters kayıt veya diğer düzeltici önlemlerle çözüme kavuşturulan önemli tespit ve bulgular gibi- gözlemler ve kilit denetim konularını içeren bir uzun rapor sunulur. Bu raporun temel içerikleri Ek C'de yer almaktadır.

Olumlu görüş dışındaki görüşler

41. Fıkhî denetçinin “Fıkhî ilke ve kurallara” önemli aykırılık/aykırılıklar olduğu sonucuna varması durumunda veya Fıkhî doğrulama denetimi söz konusu olduğunda denetime konu bilginin önemli bilgileri yansıtmaması veya Fıkhî denetçinin doğru bir sonuca varmak için yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edememesi durumunda Fıkhî denetçi; içinde bulunulan şartlara uygun olarak sınırlı olumlu görüş veya olumsuz görüş verir ya da görüş vermekten kaçınır.
42. Fıkhî denetçinin güvence raporu, raporda olumlu görüş dışında bir görüş vermesinin gerekçelerine yönelik açık bir tanımlama içerir.

Uygulama rehberi

43. “-”

Yürürlük Tarihi

44. Bu FFDS, 01/01/2021 tarihi ve sonrasında yürütülen denetimlerde uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Ek (A)

Fıkhî Denetim Raporu Örneği- Doğrudan Fıkhî Denetim

Fıkhî İlke ve Kurallara Uygunluk Sağlanmasına İlişkin Bağımsız Güvence Raporu (Fıkhî Denetim)

[... Faizsiz Finans Kuruluşu'nun] ... 'sına

Giriş

... Faizsiz Finans Kuruluşunun (FFK) ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin Fıkhî ilke ve kurallara uygunluğunu değerlendirmek amacıyla bağımsız bir makul güvence denetimi (Fıkhî denetim) gerçekleştirmiş bulunuyoruz.

Geçerli kıstaslar

Dayanak denetim konusuna (FFK'nın ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin Fıkhî hükümlere uygunluğuna) ilişkin makul güvence denetimi kıstaslarının, Fıkhî denetimin gerçekleştirilme amacı doğrultusunda aşağıdaki sırayla yer alan Fıkhî ilke ve kuralları içerdiği değerlendirilmiştir:

- (a) AAOIFI tarafından yayımlanan Fıkhî standartlar,
- (b) [...] düzenleyici kurum tarafından yayımlanan (Fıkhî hüküm içeren) düzenlemeler,
- (c) [...] Merkezi Faizsiz Finans Danışma Kurulu kararları,
- (ç) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Kurum) tarafından yayımlanan (Fıkhî hüküm içeren) faizsiz finans muhasebe standartları hükümleri ve
- (d) FFK'nın faizsiz finans danışma komitesi tarafından verilen onaylar ve alınan kararlar.

Yukarıdaki kıstaslar, FFK'nın ilişikte yer alan ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal tabloları üzerindeki etkileri açısından değerlendirilmiştir.

Fıkhî hükümlere uygunluk sağlanmasına ilişkin yönetimin sorumluluğu

FFK yönetimi; FFK tarafından müşteriler, diğer finansal kuruluşlar ve paydaşlarla yapılan Fıkhî etkileri bulunan finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerin ve ilgili politika ve prosedürlerin, Fıkhî ilke ve kuralların hükümlerine hukuki şekil ve esas açısından uygun olarak yapılmasını sağlamaktan sorumludur. Yönetim ayrıca, ilgili muhasebe kayıtlarının bu şekilde uygunluğuna ve sürdürülmesine ilişkin uygun iç kontrol prosedürlerinin tasarımı, uygulanması ve sürdürülmesinden sorumludur.

Bağımsızlığımız ve Kalite Kontrol

Dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlik ve özen, sır saklama ve mesleğe uygun davranış temel ilkelerine dayanan Kurum tarafından yayımlanan “Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallar” (veya ilgili ülkede geçerli diğer etik kurallar) ile “Faizsiz Finans Kuruluşlarının Bağımsız Denetimini Yürüten Denetçiler için Etik Kurallar”ın bağımsızlık ve diğer etik hükümlerine uyduğumuzu beyan ederiz.

Kuruluş, Kalite Kontrol Standardı (KKS) 1 “Finansal Tabloların Bağımsız Denetim ve Sınırlı Bağımsız Denetimleri İle Diğer Güvence Denetimleri ve İlgili Hizmetleri Yürüten Bağımsız Denetim Kuruluşları ve Bağımsız Denetçiler İçin Kalite Kontrol”ü uygulamaktadır ve

dolayısıyla, etik hükümlere, mesleki standartlara ve mevzuat hükümlerine uygunluk sağlanmasına ilişkin belgelendirilmiş politika ve prosedürler dâhil kapsamlı bir kalite kontrol sistemini sürdürmektedir.

Bu denetim, güvence denetimi yürüten denetçiler ve denetim konusuyla ilgili (Fıkhî) uzmanları içeren farklı alanlarda uzmanlığa sahip kişilerden oluşan bir ekip tarafından yürütülmüştür.

Sorumluluğumuz ve yürütülen çalışmanın özeti

Sorumluluğumuz, elde edilen kanıtlara dayanarak FFK'nın ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin tüm önemli yönleriyle Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağladığına ilişkin bir görüş vermektir. Yaptığımız güvence denetimi, Kurum tarafından yayımlanan Güvence Denetimi Standardı (GDS) 3000 "Tarihî Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri" ile Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Denetim Standardı (FFDS) 6 "Fıkhî Denetim (Faizsiz Finans Kuruluşlarının Fıkhî İlke ve Kurallara Uygunluk Sağlamasına Yönelik Güvence Denetimi"ne uygun olarak yürütülmüştür. Bu standartlar; denetimi, FFK'nın finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin tüm önemli yönleriyle Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlayıp sağlamadığına ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir.

Denetim işi için tarafımızca seçilen prosedürler, Fıkhî ilke ve kurallara ilişkin önemli aykırılık risklerinin değerlendirilmesi dâhil mesleki muhakememize dayanmaktadır. Bu risk değerlendirmelerini yaparken, içinde bulunulan şartlara uygun olarak prosedürleri tasarlamak amacıyla FFK'nın "Fıkhî ilke ve kurallara" uygunluk sağlamasıyla ilgili iç kontrolü değerlendirdik ve test ettik; ancak bunları, FFK'nın iç kontrolünün etkinliği hakkında bir görüş vermek amacıyla yapmadık. Bu bağlamda, Fıkhî iç inceleme/denetim fonksiyonu ve iç denetim fonksiyonunun yanı sıra faizsiz finans danışma komitesinin gözetimi altında yürütülen Fıkhî incelemeleri de gözden geçirdik.

Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanmasına yönelik olarak, çeşitli finansal anlaşma, sözleşme, işlem sınıfları ile ilgili politika ve prosedürlere ilişkin muhakemeye ve sistematik örneklere dayanan gerekli doğrulama prosedürlerini tasarladık ve uyguladık. Denetim prosedürlerimizi uygularken, Fıkhî hükümlere ilişkin konularda ihtiyaç duyulan rehberlik, yukarıda belirtilen denetim konusuyla ilgili (Fıkhî) uzman/uzmanlar tarafından sağlanmıştır.

Prosedürlerimizi uygulayarak elde ettiğimiz kanıtların, görüşümüze (veya olumlu görüş dışındaki görüşümüze) bir dayanak sağlamak amacıyla yeterli ve uygun olduğuna inanıyoruz.

-Varsa- olumlu sonuç dışında bir sonuca ulaşılmasına sebep olan konunun/konuların açıklanması

(a) _____,

(b) _____,

(c) _____, [-varsa- raporda yapılmış önemli değişiklikleri ekleyiniz]

Sonuç

Makul güvence denetimimize dayanarak görüşümüze göre, [yukarıdaki paragrafta belirtilen konuların etkisi hariç] FFK'nın ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal anlaşma, sözleşme ve işlemleri, tüm önemli yönleriyle Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlamaktadır.

Denetim sırasında belirlenen kilit konuları vurgulayan uzun bir rapor, FFK'nın yönetim kuruluna ayrı bir şekilde sunulmuştur.

[Bağımsız Denetçi Raporu Tarihi]

[Bağımsız Denetçinin İmzası]

[Sorumlu Denetçinin Adı, Soyadı]

[Denetim Kuruluşunun Unvanı]

[Bağımsız Denetçinin Adresi]

(Ek B1)

Fıkhî Denetim Raporu Örneği- Fıkhî Doğrulama Denetimi ve Fıkhî İlke ve Kurallara Uygunluk Sağlanmasına İlişkin Yönetim Raporu Örneği

Fıkhî İlke ve Kurallara Uygunluk Beyanına İlişkin Bağımsız Güvence Raporu (Fıkhî Denetim)

[...Faizsiz Finans Kuruluşu'nun] ... 'sına

Giriş

... Faizsiz Finans Kuruluşunun (FFK) ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanması konusundaki FFK yönetimi tarafından düzenlenen beyanının, geçerli kıstaslara dayanılarak tüm önemli yönleriyle FFK'nın durumunu gerçeğe uygun şekilde yansıtıp yansıtmadığını değerlendirmek amacıyla ... bağımsız bir makul güvence denetimi (Fıkhî denetim) gerçekleştirmiş bulunuyoruz.

Geçerli kıstaslar

Dayanak denetim konusuna diğer bir ifadeyle (FFK'nın ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin) Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk beyanına ilişkin makul güvence denetimi kıstaslarının, Fıkhî denetimin gerçekleştirilme amacı doğrultusunda aşağıdaki sırayla yer alan Fıkhî ilke ve kuralları içerdiği değerlendirilmiştir:

- (a) AAOIFI tarafından yayımlanan Fıkhî standartlar,
- (b) [...] düzenleyici kurum tarafından yayımlanan (Fıkhî hüküm içeren) düzenlemeler,
- (c) [...] Merkezi Faizsiz Finans Danışma Kurulu kararları,
- (ç) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Kurum) tarafından yayımlanan (Fıkhî hüküm içeren) faizsiz finans muhasebe standartları hükümleri ve
- (d) FFK'nın faizsiz finans danışma komitesi tarafından verilen onaylar ve alınan kararlar.

Yukarıdaki kıstaslar, FFK'nın ilişikte yer alan ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal tabloları üzerindeki etkileri açısından değerlendirilmiştir.

Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk beyanının Fıkhî hükümlere uygunluğu ve sunumu konusunda yönetimin sorumluluğu

FFK yönetimi, FFK tarafından müşteriler, diğer finansal kuruluşlar ve paydaşlarla yapılan Fıkhî etkileri bulunan finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerin ve ilgili politika ve prosedürlerin Fıkhî ilke ve kuralların hükümlerine hukuki şekil ve esas açısından uygun olarak yapılmasını sağlamaktan sorumludur. Yönetim ayrıca, ilgili muhasebe kayıtlarının bu şekilde uygunluğuna ve sürdürülmesine ilişkin uygun iç kontrol prosedürlerinin tasarımı, uygulanması ve sürdürülmesinden sorumludur. Aynı şekilde, mevzuat hükümleri doğrultusunda yönetim, Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanması beyanında, bu tür beyan edilen durumun gerçeğe uygun bir şekilde sunumundan da sorumludur.

Bağımsızlığımız ve Kalite Kontrol

Dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlik ve özen, sır saklama ve mesleğe uygun davranış temel

ilkelerine dayanan ve Kurum tarafından yayımlanan “Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallar” (veya ilgili ülkede geçerli diğer etik kurallar) ile “Faizsiz Finans Kuruluşlarının Bağımsız Denetimini Yürüten Denetçiler için Etik Kurallar”ın bağımsızlık ve diğer etik hükümlere uyduğumuzu beyan ederiz.

Kuruluş, Kalite Kontrolü Standardı (KKS) 1 “Finansal Tabloların Bağımsız Denetim ve Sınırlı Bağımsız Denetimleri İle Diğer Güvence Denetimleri ve İlgili Hizmetleri Yürüten Bağımsız Denetim Kuruluşları ve Bağımsız Denetçiler İçin Kalite Kontrol”ü uygular ve dolayısıyla, etik hükümlere, mesleki standartlara ve mevzuat hükümlerine uygunluk sağlanmasına ilişkin belgelendirilmiş politika ve prosedürler dâhil kapsamlı bir kalite kontrol sistemini sürdürür.

Bu denetim, güvence denetimi yürüten denetçiler ve denetim konusuyla ilgili (Fıkhî) uzmanları içeren farklı alanlarda uzmanlığa sahip kişilerden oluşan bir ekip tarafından yürütülmüştür.

Sorumluluğumuz ve yürütülen çalışmanın özeti

Sorumluluğumuz, elde edilen kanıtlara dayanarak FFK'nın ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin tüm önemli yönleriyle Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağladığına ilişkin bir görüş vermektir. Yaptığımız güvence denetimi, Kurum tarafından yayımlanan Güvence Denetimi Standardı (GDS) 3000 “Tarihî Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri” ile Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Denetim Standardı (FFDS) 6 “Fıkhî Denetim (Faizsiz Finans Kuruluşlarının Fıkhî İlke ve Kurallara Uygunluk Sağlamasına Yönelik Güvence Denetimi)”e (FFDS 6) uygun olarak yürütülmüştür. Bu standartlar; denetimi, FFK'nın finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin tüm önemli yönleriyle Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlayıp sağlamadığına ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir.

Denetim işi için tarafımızca seçilen prosedürler, Fıkhî ilke ve kurallara ilişkin önemli aykırılık risklerinin değerlendirilmesi dâhil mesleki muhakememize dayanmaktadır. Bu risk değerlendirmelerini yaparken, içinde bulunulan şartlara uygun olarak prosedürleri tasarlamak amacıyla FFK'nın “Fıkhî ilke ve kurallara” uygunluk sağlamasıyla ilgili iç kontrolü değerlendirdik ve test ettik; ancak bunları, FFK'nın yönetiminin Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk beyanının hazırlanması ve ilgili verilerin toplanmasına ilişkin iç kontrollerin etkinliği hakkında bir görüş vermek amacıyla yapmadık. Bu bağlamda, Fıkhî iç inceleme/denetim fonksiyonu ve iç denetim fonksiyonunun yanı sıra faizsiz finans danışma komitesinin gözetimi altında yürütülen Fıkhî incelemeleri de gözden geçirdik.

Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanmasına ve Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk beyanıyla birlikte bu beyanda yapılan diğer beyanların da gerçeğe uygun sunumuna yönelik olarak çeşitli finansal anlaşma, sözleşme, işlem sınıfları ile ilgili politika ve prosedürlere ilişkin muhakemeye ve sistematik örneklere dayanan gerekli doğrulama prosedürlerini tasarladık ve uyguladık. Denetim prosedürlerimizi uygularken, Fıkhî hükümlere ilişkin konularda ihtiyaç duyulan rehberlik, yukarıda belirtilen denetim konusuyla ilgili (Fıkhî) uzman/uzmanlar tarafından sağlanmıştır.

Prosedürlerimizi uygulayarak elde ettiğimiz kanıtların, görüşümüze (veya olumlu görüş dışındaki görüşümüze) bir dayanak sağlamak amacıyla yeterli ve uygun olduğuna inanıyoruz.

-Varsa- olumlu sonuç dışında bir sonuca ulaşılmasına sebep olan konunun/konuların açıklanması

(a) _____,

(b) _____,

(c) _____, [-varsa- raporda yapılmış önemli değişiklikleri ekleyiniz]

Sonuç

Makul güvence denetimimize dayanarak görüşümüze göre, [yukarıdaki paragrafta belirtilen konuların etkisi hariç] ilişkide sunulan yönetimin ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanması beyanı, beyanın kapsadığı hesap döneminde tüm önemli yönleriyle Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlaması durumunu gerçeğe uygun bir şekilde sunmaktadır.

Görüşümüzü etkilemeden, ilişkide sunulan yönetimin Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanması beyanında yer alan ve denetim yapılan dönemde belirlenen Fıkhî hükümlere aykırılık durumlarının bulunduğu ... paragrafına/paragraflarına dikkatinizi çekmek isteriz.

Denetim sırasında belirlenen kilit konuları vurgulayan uzun bir rapor, FFK'nın yönetim kuruluna ayrı bir şekilde sunulmuştur.

[Bağımsız Denetçi Raporu Tarihi]

[Bağımsız Denetçinin İmzası]

[Sorumlu Denetçinin Adı, Soyadı]

[Denetim Kuruluşunun Unvanı]

[Bağımsız Denetçinin Adresi]

(Ek B2)

Yönetimin Fıkhî İlke ve Kurallara Uygunluk Beyanı

[...Faizsiz Finans Kuruluşu'nun] Hissedarlarına

Giriş

Bu uygunluk beyanı, ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin ... (Kuruluş)'un finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlaması durumuna ilişkin olarak Kuruluş yönetimi tarafından yayımlanmaktadır.

Yönetimin Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanması konusunda sorumluluğunu üstlenmesi

Kuruluş yönetimi olarak, Kuruluş tarafından müşteriler, diğer finansal kuruluşlar ve paydaşlarla yapılan Fıkhî etkileri bulunan finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerin ve ilgili politika ve prosedürlerin, Fıkhî ilke ve kuralların hükümlerine, hukuki şekil ve esas açısından aşağıda yer alan geçerli kıstaslara uygun olarak yapılmasını sağlamaktan sorumluyuz.

Geçerli kıstaslar

Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlama kıstasları, sırasıyla aşağıdakileri içerir:

- (a) AAOIFI tarafından yayımlanan Fıkhî standartlar,
- (b) [...] düzenleyici kurum tarafından yayımlanan (Fıkhî hüküm içeren) düzenlemeler,
- (c) [...] Merkezi Faizsiz Finans Danışma Kurulu kararları,
- (ç) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan (Fıkhî hüküm içeren) faizsiz finans muhasebe standartları hükümleri ve
- (d) Kuruluşun faizsiz finans danışma komitesi tarafından verilen onaylar ve alınan kararlar.

Teyitler ve beyanlar

... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin olarak aşağıdakileri teyit ederiz:

- (a) Kuruluş, Faizsiz Finans Yönetişim Standartları ve diğer ilgili hükümler ve düzenlemeleri de içeren en iyi uygulamalar doğrultusunda, sağlam ve güçlü bir kurumsal ve Fıkhî yönetim sistemi geliştirip uygulamıştır.
- (b) Yönetim, Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlamak ve bunlara ilişkin herhangi bir önemli aykırılığı önlemek için gerekli iç kontroller de dâhil, iç kontrolleri geliştirmiş ve devamlılığını sağlamıştır. Bu sorumluluğu yerine getirirken, kontrollerin beklenen yararları ve ilgili maliyetlerini değerlendirmek için tahminler yapılması ve muhakemelerde bulunulması gereklidir. Kuruluşun iç kontrol sisteminin; tasarımı itibarıyla sağlam olduğunu ve kontrollerin etkin bir şekilde uygulandığını ve izlendiğini, tespit edilen tüm aykırılıklar doğrultusunda güncellendiği ve geliştirildiğini teyit ederiz.
- (c) ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal tablolar faizsiz finans işlemlerini ve Fıkhî hükümlerle ilgili konuları gerçeğe uygun şekilde yansıtmaktadır.
- (ç) Yönetim, Kuruluşun Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağlaması üzerinde önemli bir etkisi olacak sözleşmelerin tüm önemli yönlerine uygunluk sağlamakta, önemli bir aykırılık olması durumunda aşağıda yer alan beyanın ilgili kısımlarında bunları raporlamaktadır.

- (d) Bilgimiz dâhilinde; finansal tabloların temelini oluşturan finansal ve muhasebe kayıtlarında gerçeğe uygun bir şekilde tanımlanmamış veya doğru bir şekilde kaydedilmemiş, Fikhî etkileri bulunan bir işlem, hesap, önemli anlaşma veya düzenlemenin bulunmadığını teyit ederiz.
- (e) İç kontrol sisteminde veya muhasebe sisteminde önemli rollere sahip yönetici veya çalışanın dâhil olduğu herhangi bir hile veya usulsüzlüğün bulunmadığını; ayrıca diğer kişilerin dâhil olduğu ve finansal tablolarda veya Fikhî ilke ve kurallara uygunluk sağlanmasında önemli bir etkisi olabilecek herhangi bir usulsüzlüğün bulunmadığını teyit ederiz.
- (f) Fikhî etkileri olabilecek tüm hususlarda yönetim; Fikhî denetçilere, Fikhî iç denetçilere, Fikhî uygunluk görevlilerine ve faizsiz finans danışma komitesi üyelerine gereken bilgileri gerçeğe uygun ve şeffaf biçimde sunmuştur ve tüm kayıtlara erişim imkânı sağlamıştır.
- (g) Yönetim, Fikhî hükümlere uygun şekilde Kuruluş için davranış kuralları ve çalışanlar, yöneticiler ve diğer görevliler için de etik kurallar geliştirmiş olup Yönetim olarak tüm çalışanların, yöneticilerin ve diğer görevlilerin ilgili etik kurallara uymaya ilişkin taahhüt verdiğini teyit ederiz. Yönetim olarak Kuruluşun, kurumsal davranış kurallarına uygunluk sağladığını da teyit ederiz.

Çözümeye kavuşturulmamış konular ile Fikhî ilke ve kurallara aykırılıklar

Aşağıdakiler hariç olmak üzere bilgimiz dâhilinde; bu Beyanın imzalandığı tarihe kadar, Kuruluşun Fikhî hükümlere uygunluk sağlamasına ilişkin çözüme kavuşturulmamış herhangi bir hususun bulunmadığı ve bu Beyanın kapsadığı dönemde etkisi bulunan Fikhî ilke ve kurallara önemli aykırılık teşkil eden herhangi bir durumun bulunmadığını teyit ederiz:

- (a) _____,
- (b) _____,
- (c) _____.

Tüm hususlar faizsiz finans danışma komitesinin onayı ve rehberliği çerçevesinde sonuca bağlanmış olup Fikhî ilke ve kurallara ilişkin önemli olmayan tüm aykırılıklar tatmin edici biçimde çözümlenmiştir.

Bağış

Bağış fonuna ödenmesi/aktarılması gereken tutarların tespitinden sonra makul bir süre içinde bağış fonuna devredildiğini ve finansal tabloların tarihi itibarıyla bağış fonuna transfer edilmeyi bekleyen hiçbir bağış tutarının bulunmadığını teyit ederiz. Ayrıca onaylı bağış politikası uyarınca harcanan bağış fonuna aktarılan tüm tutarların, faizsiz finans danışma komitesi tarafından onaylandığını, bu bağış tutarlarının harcanmasında makul olmayan hiçbir gecikme olmadığını da teyit ederiz.

Faizsiz finans danışma komitesinin raporladığı hususlar hakkında açıklamalar

Faizsiz finans danışma komitesinin raporunda beyan ettiği hususlara ilişkin yönetimin görüş ve açıklamaları aşağıda yer almaktadır:

- (a) _____,
- (b) _____.

(c) _____.

Uygunluk beyanı

Sahip olduğumuz bilgi ve kanaat doğrultusunda; yukarıda belirttiğimiz beyanlar ve teyitlerimize dayanarak, [yukarıda beyan edilen hususların etkisi hariç] Kuruluşun ... tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin finansal anlaşma, sözleşme ve işlemlerinin yukarıda yer alan Geçerli Kıstaslar bölümünde belirtilen kıstaslara uygun olarak tüm önemli yönleriyle, Fıkhî ilke ve kurallara uygunluk sağladığını ve -uygun hâllerde- bu durumun Kuruluşun söz konusu tarihli finansal tablolarında da yeterli şekilde yansıtıldığı sonucuna varıyor ve teyit ediyoruz.

[Tarih]

[Fıkhî Hükümlere Uyum Uygunluk Başkanının (veya Eşdeğeri) Adı, Soyadı ve İmzası]

[Finans Direktörünün Adı, Soyadı ve İmzası]

[Genel Müdürün / Başkanın Adı, Soyadı ve İmzası]

(Ek C)

Uzun Rapor- Önerilen Unsurlar

Fıkhî Denetçinin Uzun Raporu (kısa raporla (görüş) birlikte okunmalıdır) asgari olarak aşağıdaki önerilen konuları içerir:

- (a) Denetimin amacı ve kapsamı,
- (b) Riskler dâhil kilit denetim konuları ve aşağıdakilerle ilgili olanlar dâhil gözlem ve bulgular:
 - (i) Fıkhî hükümlere genel uygunluk çevresi
 - (ii) Fıkhî hükümlere aykırılıkla ilişkili riskler.
- (c) Bu risklerin ölçümü, yönetimi ve azaltılması için uygulanan risk yönetim sisteminin kapasitesi ve kalitesi;
 - (i) Yönetimin ve üst yönetimden sorumlu olanların, söz konusu riskleri ele alma açısından farkındalık ve hassasiyet düzeyi ile
 - (ii) Fıkhî denetçi tarafından önemli görülen diğer hususlar.
- (ç) Yönetimin ve Fıkhî denetçinin sorumlulukları ve denetim sözleşmesinin diğer önemli şartları,
- (d) Uygulanan prosedürlerin genel tanımı³,
- (e) Prosedürlerin uygulanması hususunda denetimle ilgili kısıtlamalar,
- (f) Fıkhî denetçinin boşluk/aykırılık tespit etmeye ilişkin yaptığı çalışma sonucunda tespit ettiği bulguların detaylı açıklaması ve bunların düzeltilmesine ilişkin tavsiyeler,
- (g) Uygulanan prosedürlerin geçerli standartlar altında bir denetim veya sınırlı denetim niteliğinde olmadığı ve bu itibarla herhangi bir güvence verilmediğine ilişkin beyan ve
- (ğ) Söz konusu denetime ilişkin Fıkhî denetçi/denetçiler tarafından görevlendirilen denetim konusuyla ilgili (Fıkhî) uzman/uzmanların adı/adları ve nitelikleri.

³ Kısa rapora kıyasla daha detaylı